

Kvinnor med endometriosis möter hälso- och sjukvården

1

Hanna Grundström

Doktorand
Institutionen för medicin och hälsa
Avdelningen för omvårdnad
Linköpings Universitet
och
Leg. Barnmorska
Kvinnokliniken, Vrinnevisjukhuset
Norrköping

Handledare:
Carina Berterö, professor
Siw Alehagen, docent
Preben Kjölhede, professor

Det finns inga intressekonflikter eller jäv att redovisa.

Endometrios

Ca 10% av alla fertila kvinnor.

Besvär-symtom

Smärtor...

Svårt att kissa, diarré, förstoppning

Trötthet, nedstämdhet

Infertilitet

*Fysiska, psykiska och sociala konsekvenser
som påverkar kvinnans hela livssituation.*

Endometrios

”Den dolda, gömda och glömda sjukdomen.”

7-11 år innan diagnos ställs.

Många kvinnor missnöjda med vården

- bagatelliserade
- normaliserade.

Referenser:

Young K, Fisher J, Kirkman M J *Women's experiences of endometriosis: a systematic review and synthesis of qualitative research*. Fam Plann Reprod Health Care. 2015 Jul;41(3)

Svensk Förening för Obstetrik och Gynekologi *Endometrios. ARG-rapport nr 56*. Uppsala 2008.

Avhandlingens syfte

Att ur olika synvinklar och med varierande metoder analysera och förklara upplevelsen av hälso- och sjukvården hos kvinnor med endometrios.

De kunskaper som projektet genererar kan bli värdefulla i mötet med kvinnor med endometrios och i arbetet för att förbättra vården av denna patientgrupp.

Delstudie I

”En utmanande grupp” - mötet med kvinnor med symtom som indikerar endometrios.

Syfte: att identifiera och beskriva gynekologers, distriktsläkares, och barnmorskors upplevelser av att möta kvinnor med de för endometrios typiska symtomen.

Metod: 25 kvalitativa intervjuer
Ljudinspelade-ordagrant transkriberade
Analyserade med innehållsanalys.

Resultat

Tre teman identifierades

Att skapa det
"djupa" mötet

Normalvariation i
menstruations-
mönster

Att misstänka
endometrios

Att skapa det ”djupa” mötet

- Förmå kvinnan att känna sig sedd.
- Förmå kvinnan att uppleva tillit och respekt.
- Visa sin kompetens.
- Helhetssyn.
- Ta hänsyn till både de fysiska och de mentala dimensionerna av smärtan.

Att skapa det "djupa" mötet

"I grund och botten vad det gäller det där med smärtan så tror jag att det är väldigt viktigt att patienten känner att man lyssnar på dem och att man inte bara hör vad de säger utan att man visar att man har förstått, att man bekräftar på nåt sätt att jag har förstått att du har ont eller inte, nåt sånt, det tror jag är en nyckel till det där."

Normalvariation i menstruationsmönster

- Vanlig patientgrupp.
- Varierande symtom.
- Ställa de rätta frågorna...
- Mensvärk normal om 1-2 dagar, minskar av receptfria läkemedel.
- Gynekologisk undersökning.

Normalvariation i menstruationsmönster

”Du kan ha en patient som har lite smärta men en lägre smärtröskel och en låg tröskel för att söka. Sen kan jag ha en annan kvinna som har genomlevt redan ganska mycket och har en högre smärtröskel och för henne ger den högre smärtan ungefär lika mycket huvudbry som för den andra kvinnan med lägre nivå av smärta.”

Att misstänka endometriosis

- Gynekologerna visade sig ha mest kunskap och erfarenhet.
- Distriktsläkarna kunde till viss del identifiera endometriosisymtom men kände sig för osäkra för att vilja behandla dem.
- Barnmorskorna menade att eftersom deras fokus endast var det normala så var det inte deras ansvar att reagera på avvikande menssymtom.

Att misstänka endometriosis

”Men det vanligaste är väl att jag liksom frågar hur det påverkar, om de kan få nån smärtlindring av det de tar och hur det påverkar liksom det dagliga, dagssituationerna. Har man så ont att man har svårt att tänka på nåt annat? Att det tar så mycket kraft och energi, då har man ju väldigt ont va.”

Konklusion

- Att träffa dessa kvinnor är utmanande och ställer höga krav på personalen.
- Patientgruppen är svår att tillfredsställa eftersom endometriossymtomen ibland är kamouflerade som "normal" mensvärk.
- Det krävs kunskap och erfarenhet för att kunna hitta en balans i att bekräfta det normala, och att samtidigt kunna särskilja och identifiera när det normala avviker.

Barnmorskegruppen

Behöver öka sin kunskap om endometriosis för att kunna identifiera avvikande mensmönster och hänvisa kvinnorna vidare!

Delstudie II

**Kvinnor med diagnosticerad endometrios-
deras upplevelse av mötet med hälso- och
sjukvården**

Syfte: att identifiera och beskriva upplevelsen av vården hos kvinnor med endometrios.

Metod: 9 kvalitativa fenomenologiska intervjuer
Ljudinspelade och ordagrant transkriberade
Analyseras med tolkande fenomenologi

Analys pågår.

Fortsättning på avhandlingsarbetet

Delstudie III

Självskattad nöjdhet efter hysterectomi.

Delstudie IV

Smärtrösklar och central sensitisering hos kvinnor med endometrios.

Barnmorska? Du kan guida kvinnan till rätt hjälp!

Reagera på:

- Menssmärta som ökat över tid
 - Menssmärta som påverkar det dagliga livet
 - Menssmärta i kombination med andra symtom

Hälsofrämjande arbete!

TACK!!!

För visat intresse!